

# Telos

**En el món grec, la paraula *telos* apel·lava a la màxima virtut, aquella que, genuïnament humana, reivindica el nostre destí.**

Per **Carme Porta Salvia**

**Les pintures de Carme Porta es van poder veure des del desembre del 2019 fins a l'agost del 2020 al Refugi 1 del moll de Costa del port de Tarragona. Amb veu pròpia, l'artista ens explica el procés de conceptualització i selecció que va dur a terme.**

Segons Aristòtil, l'home està fet per ser feliç d'acord amb el desenvolupament de les seves capacitats i aptituds. Per tant, el camí implica prendre decisions a cada instant i donar resposta al que volem ser i volem dir.

Aquest concepte aristotèlic ha estat el fil conductor d'una recerca pictòrica que ha donat lloc a les quatre sèries que componien la mostra: «Ressonàncies», «Purament-Impurs», «Distorsions entròpiques» i «Vanitas-Vanitatum». El projecte expositiu es desenvolupa amb la finalitat de trobar un lloc des d'on interpretar el món a partir de l'observació directa de la natura i de la memòria com a experiència, tot desplaçant-se de manera constant i sorprenent a través del laberint de la vida.

## «Ressonàncies»

Aquest és el títol d'una sèrie de quadres que es corresponen amb una herència pictòrica que va captivar el meu interès quan era jove. M'entusiasmava estudiar els pintors impressionistes. Gràcies a ells, molts pintors de la meua generació i anteriors a mi vam descobrir l'ús del color i vam iniciar una nova manera de mirar el paisatge. Perquè,

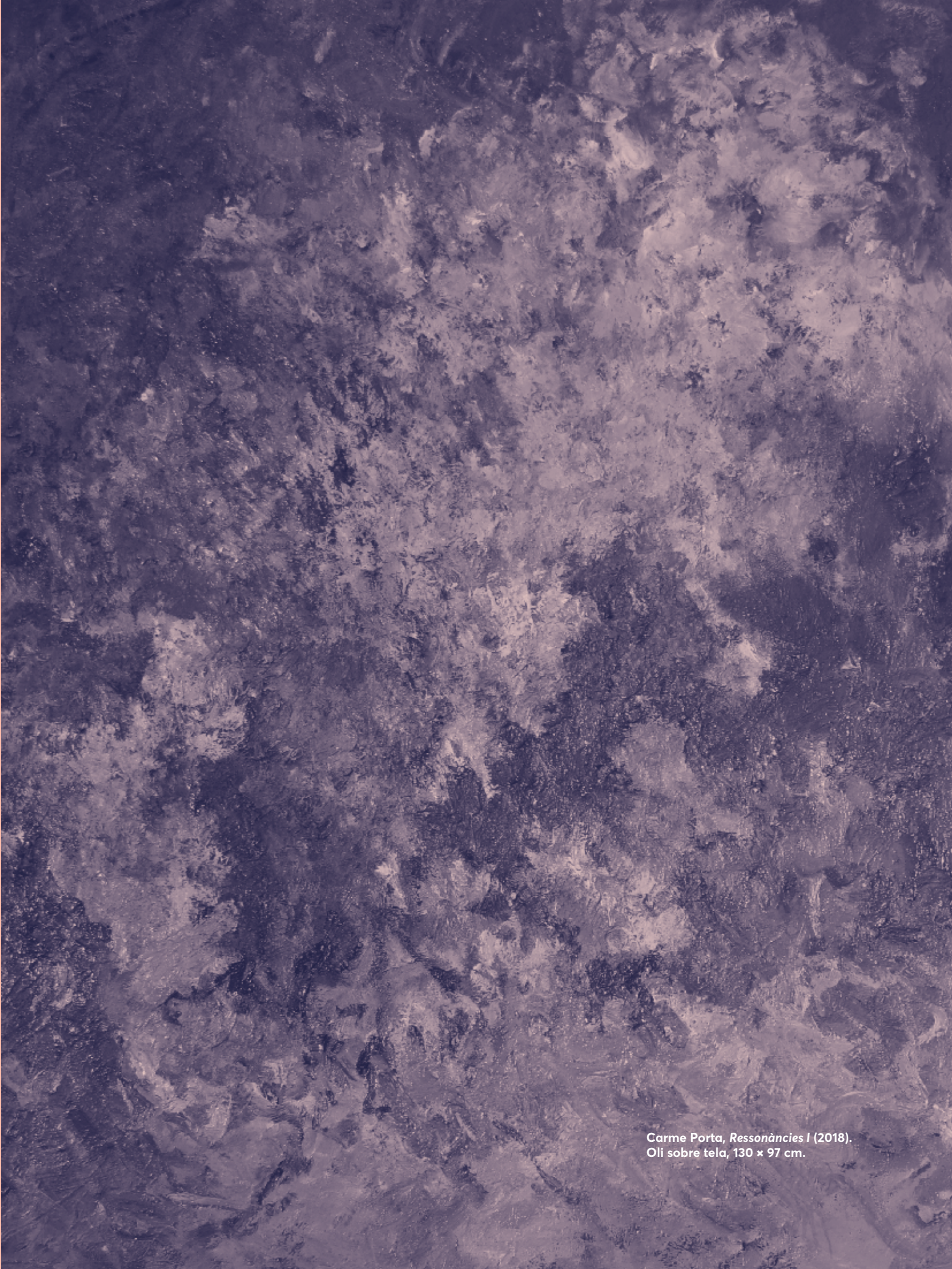
sens dubte, cadascun de nosaltres construeix el paisatge amb una mirada pròpia.

El punt de mira per construir aquestes obres parteix sempre del record d'un fragment de natura, de l'experiència d'allò viscut, que ressona a l'interior i es tradueix a llenguatge pictòric. En cap moment es tracta d'un *remake* o un *revival*, sinó d'una afirmació personal que, a la manera proustiana, esdevé també sensorial i genera el contacte natura-pintura com una ressonància en el temps.

En aquesta sèrie d'obres, el color és l'encarregat de vertebrar la composició del quadre, i el moviment i la vibració cromàtica són els responsables de traslladar la sensació visual a una activitat mental, mentre que el paisatge, com diu el professor Alain Roger, esdevé una creació que té lloc en la visió de l'observador, «sent la mirada de l'home el lloc i el mèdiu d'una metamorfosi incessant» (Roger, 2000: 15).

Trobar la completesa d'aquestes pintures atén els seus silencis i la incògnita que dona fi a cada sessió de treball, al mateix temps que té en compte la resposta de l'endemà, i així successivament fins que la pintura arriba al seu destí, com diu el filòsof grec: «tota art, tota recerca, com també tota acció i tot propòsit, tendeixen, pel que sembla, vers algun bé. Per aquest motiu, hom ha fet veure encertadament que el bé és allò vers el qual tot tendeix» (Aristòtil, 1995: 140).





Carme Porta, *Ressonàncies I* (2018).  
Oli sobre tela, 130 x 97 cm.



## «Pintar es converteix en una experiència vital, i el misteri de la creació en un viatge enigmàtic.»

### «Purament-Impurs»

El visible i l'invisible es relacionen en un procés que va i ve de l'exterior a l'interior, i viceversa. La font d'inspiració aquí no és la natura tal com tots la coneixem, sinó que el seu lloc és substituït per qualsevol esdeveniment, petit o gran, però que d'alguna manera pren protagonisme en el taller de creació. Per exemple, les restes de pintura que queden a la paleta o qualsevol altra deixalla pictòrica poden convertir-se en una guspira que, sense voler, genera el començament d'un nou tema. El resultat em permet parlar de pintura abstracta o d'un paisatge imaginari.

En cada un dels quadres d'aquesta sèrie apareix un color de fons, el blau de Sèvres, suport sobre el qual unes gestualitats cromàtiques es relacionen entre si per mitjà d'impureses de color o, dit d'una altra manera, colors que han perdut la puresa a causa de barreges que, oportunament, vehiculen una direcció de lectura a través de l'espai de representació. En realitat, parlar de pintura abstracta, en aquests termes, significa afrontar l'activitat creadora cara a cara. El caos precedeix tota creació, deia Deleuze, només els replecs de la matèria seran els que faran possible arribar als plecs de l'ànima (Deleuze, 1989: 10). Aquesta afirmació situa la pràctica artística per davant del món de les idees. De manera que pintar es converteix en una experiència vital, i el misteri de la creació en un viatge enigmàtic que no es pot ni predir ni preveure, ja que el paisatge construït en aquests termes transcendeix els marges del món visible.

En definitiva, l'abstracció en el context del paisatge esdevé la concepció d'un ordre plàstic que creix a l'interior del procés de creació i es desenvolupa a través de la materialitat pictòrica.

### «Distorsions entròpiques»

Aquest apartat engloba unes obres en les quals el punt de mira no és l'horitzó ni un fragment de vegetació capaç de seduir la mirada. «Distorsions entròpiques» parla, si se'm permet l'expressió, de l'antipaisatge i del caràcter efímer de la natura, però també d'una actitud intuïtiva

atenta a les vibracions de cada moment. La matèria que s'acumula en el terra d'un jardí, amb unes condicions d'humiditat determinades, es podreix cada temporada i torna a reviure amb força a la següent; cal estar atents al procés natural que, invisible als nostres ulls, guarda el secret d'un sòl en plena transformació.

Parlar de matèria que es transforma alludeix a una energia que els químics anomenen entropia, per referir-se a l'energia sobrant d'un sistema o a aquell desordre natural que ens inquieta, fet que justifica el títol d'aquesta sèrie. «Distorsions entròpiques» pren forma en una sèrie de teles que, sense bastidor, parlen de desplaçament i d'una metamorfosi natural en què la mort és el començament d'una forma de vida, d'energia o d'ànima que, segons Aristòtil, «configura vitalment la matèria fent-la capaç de sentir, de desplaçar-se, de nodrir-se i de reproduir-se» (Aristòtil, 1995: 61).

La idea de paisatge, en aquest cas, s'allunya del que havíem proposat a l'inici perquè no es tracta només de representar el record d'una mirada: és això i moltes més coses. El resultat és una obra que, si bé pertany a l'abstracció, canvia formalment el concepte d'espai pictòric per la seva extensió.

No voldria acabar aquest apartat sense parlar de la brutícia com una forma de bellesa i del desig de pintar una veritat existencial que s'amaga darrere la cara menys amable de la natura.

### «Vanitas-Vanitatum»

Seguint el rastre de l'apartat anterior, la idea d'una matèria que desapareix en pro d'una energia em condueix a parlar del pas del temps. Aquí es posa interès en unes composicions que mostren en primer pla una carnassa esllanguida, acompanyada de cavitats cavernoses que es repleguen entre si, tot plegat amb una heterodòxia formal que tensiona com una mena de laberint que s'inspira en el gènere de la natura morta o bodegó. Amb elles ens traslladem mentalment al barroc, moment en què el virtuosisme pictòric i la imitació de la natura van arribar a revelar la fragilitat de la vida i la vanitat dels sentits.



**Carme Porta, *Purament-Impurs I* (2019).**  
Oli sobre tela, 89 x 146 cm.

Ens preguntem: per què ens continua interessant el bodegó avui en dia? Probablement perquè parla de l'única certesa que tenim: de la nostra caducitat i d'un rellotge biològic que no s'atura ni un instant. El present, com anuncia Michel Onfray, «també està subjecte a la llei del temps, sembla, evidentment, només un moment furtiu en el qual es reproduïx aquesta metamorfosi del futur al passat, ja que tot el passat es converteix en un vell futur. Per aconseguir aquesta fita és necessari passar per la trituradora del present, transformador invisible de l'ésser en no-res» (Onfray, 2018: 44).

El tractament pictòric d'aquestes obres posa l'accent en la cerca d'un llenguatge en el qual, si bé parteix de la pintura a l'oli, la seva aplicació per mitjà de grans espàtules permet arrossegar la pintura i lligar els colors a través de formes més o menys exuberants, però suggeridores d'objectes quotidians i d'alguns insectes que, com ara la papallona, ens remetent simbòlicament al pensament teleològic, propòsit que conceptualment tanca el cercle de l'exposició.

### **A manera de conclusió**

Si el punt de partida d'aquesta mostra ha estat l'experiència visual que ha condicionat una pintura amb clares resonàncies impressionistes, en segon lloc la percepció de la natura és desplaçada per un esdeveniment que l'atzar ha disposat fortuïtament al nostre abast per ser transformat en clau abstracta en un paisatge imaginari. I per finalitzar i seguint la proposta aristotèlica, *telos* m'ha conduït a preservar el sentit de la vista per atorgar una especial rellevància a l'energia que acompanya un fragment de natura que s'esvaeix, fet que m'ha permès parlar de l'anti-paisatge i aproximar-me a la natura morta com aquella que, pel seu caràcter efímer, parla de la causa final de la nostra existència.●

### **Bibliografia**

- ARISTÒTIL (1995). *Ètica nicomaquea*, vol. 1. Barcelona: Fundació Bernat Metge.
- DELEUZE, Gilles (1989). *El pliegue. Leibniz y el Barroco*. Barcelona: Paidós Ibérica.
- ONFRAY, Michel (2018). *Cosmos. Une ontologie matérialiste*. París: J'ai Lu.
- ROGER, Alain (2000). *Breu tractat del paisatge*. Barcelona: La Campana.